

Samme krav blev ved lovændringen i 2002 (Lov nr. 413 af 6. juni 2002) indført for skolelederen. Disse forslag skal sikre, at de personer, der har undervisningsmæssige, styrelsesmæssige eller tilsynsmæssige forpligtelser, ikke forhindres i udførelsen af deres opgaver af sproglige barrierer.

Ad 5. Lovfæstelse af skolernes grundlæggende friheder

De frie grundskoler er historisk helt grundlæggende karakteriseret ved, at de inden for lovens rammer har frihed til at give og tilrettelægge en undervisning, der stemmer med skolens egen overbevisning, uanset om denne overbevisning er af kulturel, religiøs, politisk eller anden karakter. Det samme gælder skolernes ret til selv at afgøre, hvilke elever de vil have. Herved har dansk grundskolekultur sikret et væsentligt frirum til forældrene til at have eller selv skabe sig et alternativ til den offentlige folkeskole. Dette princip om skolefrihed, som blev grundlovsfæstet i 1915, har fundet udtryk i Grundlovens § 76. Skolefriheden modsvarer af den grundlæggende pligt for skolerne til at sikre, at undervisningen skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Regeringen finder derfor, at der bør ske en lovfæstelse af skolernes grundlæggende friheder for derved at sikre, at den væsentlige balance mellem på den ene side skolernes grundlæggende friheder og på den anden side skolernes pligter fremgår af loven. En lovfæstelse af skolernes grundlæggende frihed vil naturligvis ikke kunne begrunde, at skolerne kan unddrage sig opfyldelsen af deres forpligtelser efter lovgivningen, herunder særligt pligten til at sikre, at skolernes undervisning står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, og pligten til at forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre.

2.2. Tilsynet med undervisningen

Lovforlaget indeholder tillige forslag om præcisering af bestemmelserne i loven om tilsynet med undervisningen, særligt med henblik på at sikre, at det klart fremgår af loven, at tilsynet med undervisningen varetages af både forældrene, herunder af den eller de tilsynsførende, som forældrene skal vælge, og af Undervisningsministeriet.

Ministeriets tilsyn med undervisningen vil almindeligvis have en overordnet, overvågende karakter på grundlag af en række objektive indikatorer, f.eks. elevernes karakterer ved de afsluttende prøver. Tilsynet vil i tilfælde, hvor der konkret kan være tvivl om, hvorvidt en eller flere skoler opfylder lovens krav til undervisningen, kunne antage en mere målrettet ka-

rakter med henblik på at tage stilling til, om et yderligere tilsyn skal iværksættes. Intensiteten af ministeriets tilsyn afstemmes således konkret efter tilsynsbehovet i forhold til de enkelte skoler ud fra udgangspunktet med det overordnede, overvågende tilsyn.

Af lovens gældende bestemmelse i § 9 fremgår, at tilsynet med undervisningen i de frie grundskoler omfatter følgende tre tilsynsformer:

- 1) Tilsynet med en fri grundskoles almindelige virksomhed, herunder med, at skolen giver en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, påhviler forældrene til børn i skolen (forældrekrederen).
- 2) Forældrekrederen enten vælger for højst 4 år en person til at føre tilsyn med elevernes standpunkt i dansk, regning/matematik og engelsk eller anmoder kommunalbestyrelsen i skolekommunen om at varetage dette tilsyn (det eksterne tilsyn).
- 3) Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde træffe beslutning om yderligere tilsyn med en skole.

Herudover kan Undervisningsministeriet som nævnt føre et såkaldt målrettet tilsyn.

Det målrettede tilsyn er en del af udmøntningen af ministeriets overordnede sektortilsyn. Beslutningen om et målrettet tilsyn træffes på baggrund af et ønske om at sikre sig, at en eller flere skoler lever op til kravene i lovens § 1, stk. 1, eller på grund af et ønske om at sikre sig, at en eller flere skoler opfylder lovens øvrige bestemmelser.

Et målrettet tilsyn kan udmøntes på forskellig vis. Ministeriet kan udbede sig forklaringer eller redegørelser fra skolen, udbede sig forskelligt materiale fra skolen, indhente oplysninger eller erklæringer fra ministeriets eller skolens samarbejdspartner, beskikke censur ved de mundtlige prøver og iværksætte andre foranstaltninger.

Det indgår i den målrettede tilsynsindsats, at ministeriet besøger en eller flere skoler. Et sådant tilsynsbesøg kan foregå både anmeldt og uanmeldt og kan strække sig over en hel eller flere dage. Tilsynsbesøgene kan indeholde observationer i klasserne i en hel lektions længde, og ministeriet kan, hvis skolen giver sit samtykke gennemføre test i udvalgte fag og på udvalgte klassetrin.

Hvis en skole ikke ønsker at give sit samtykke til gennemførelse af test, vil dette forhold blandt flere indgå i en samlet vurdering af, om et yderligere tilsyn skal iværksættes.